

HORIZONT

Az építkezés hatósági ellenőrzése

Polónyi István

A *Mérnök Újság* múlt év decemberi számában megjelent cikk „Az épület statika tudományos alapja” egyfajta benyomást adott a szabályzatok bázisáról. Az állami hatóságok egyik alapfeladata gondoskodni a polgárok élet- és vagyonvédelméről. E célból kötelezővé tesznek előírásokat és gondoskodnak azok betartásáról. Mindezt alkalmasint úgy biztosítják, hogy bizonyos feladatokat csak olyan személyekre bíznak, akik megfelelő képzettséggel rendelkeznek. Ilyen jogosított, szabályozott szakmagyakorlás az orvosoké és a tervezőmérnököké. Az orvos szakterülete be van keretezve. Ha a páciens lelete a határon túl van, akkor ő köteles a kezeléshez megfelelő szakembert bevonni. A tevékenységét egyébként nem kontrollálják, esetleg csak utólag, jogászok bevonásával.

Ausztriában a jogosított mérnök tervei alapján kivitelezik az épületet, aki annak megvalósítását is ellenőrzi.

Németországban a statikai számítást és a tartószerkezeti kiviteli terveket a tervező okleveles mérnök írja alá, de még egy jogosított ellenőrző mérnök (Prüfingenieur) is ellenőrzi és lepecsételi. A kivitelezést az ellenőrző mérnök „pontoszerűen” veszi át. Ez azt jelenti, hogy a tervezőmérnök csak akkor látja az építkezést, ha a tervvel kapcsolatos konkrét probléma merül fel (pl.: a kengyel nem fér bele a zsaluzatba).

Persze nem minden építkezést ellenőrizni kell, ennek gyakorlata országokként, de akár régióként is különböző lehet: Észak-Rajna-Vesztfáliában a 7,50 m-nél alacsonyabb épületeknél nem kell ellenőrző mérnököt igénye venni, Bajorországban pedig a hagyományos faházépítésnél nem kell statika és ellenőrzés, ez ugyanis a kivitelező cégek felelőssége. Németországban az ellenőrző mérnökök az építési hatóságok megbízottjaként dolgoznak.

Franciaországban a kivitelezőknek és az építési folyamat egyéb résztvevőinek megfelelő felelősségbiztosítást kell felmutatniuk. A biztosítótársaság osztályozza az építészeket és az építőmérnököket aszerint, hogy kinek milyen feladatra van érvényes képesítése, és gyakorlata. A terveket és a statikai számítást is be kell nyújtani a biztosítónak, amely átnézi a dokumentációt, a számítást azonban csak különleges esetben vizsgálja. A francia állam delegálja a felügyeletet a biztosító társaságoknak.

Németországban a hatóság és az ellenőrző mérnökök sokra becsülik a „négy szem elvet”, ami végül is a felelősség megosztására vezethet. Nagyobb építmények kiírásában a pályázó ellenőrző mérnöktől megkövetelik, hogy az utolsó három évben meghatározott mértékű vállalati forgalmat tudjon igazolni. Ezzel biztosított, hogy az, akinek ellenőrzési jogosultsága van, nem avatkozik be a tervezésbe. Az ellenőrző mérnöknek nem feladata a terv tételes, a megvalósítás mikéntjére vonatkozó ellenőrzése, csupán a megfelelés ellenőrzése.

Nem ritka, hogy a szerkezettervező a statikát megbízott munkatársával készítteti, például egy lengyel mérnökkel. Ezt a statikát azonnal továbbítják a rajzolónak, akitől a vasalási terv egyenesen az ellenőrző mérnökhöz megy. A tervezőiroda az ellenőrré hagyatkozik. De ő sem egyeztet a számítást és a terveket, hanem továbbítja megbízott munkatársának, aki az ellenőrző mérnöknek – esetleg néhány korrektúrával – a jóváhagyást tanácsolja. Az építkezésen az ellenőrző mérnök csak „pontoszerűen” veszi át a kivitelezést, de ezt is egy másik megbízott munkatársa csinálja, aki az építkezési helyen látja először a tervet és kontrollálja a vasak átmérőjét, távolságát. Így fordulhat elő, hogy teljes összefüggésben senki sem látja át a terveket és a kivitelezést.

Noha a méretezés elméletileg a hiba valószínűségén alapul, erről nem ismeretes használható statisztika: nem tudjuk, hogy mennyi és milyen hiba, illetve milyen gyakran lépett fel, és az milyen következményekkel járt. Éppen így nincs statisztikai ismeretünk arról, hogy melyik kontrollszisztéma az eredményesebb, melyik tudja hatásosan csökkenteni az építési hiba valószínűségét.

Mindenképpen törekedjünk arra, hogy legyen egy személy aki az építési folyamat kezdetétől a végéig ismerje az összefüggéseket. Furcsa, hogy ahol az ellenőrzés roppant egyszerű (a számításnál), ott

nagyon gondosak vagyunk, de a megvalósítás során, ahol az még lényegesebb lenne, ott nincs következetes rendszerünk.

A hatósági felülvizsgálat a szabályzatok betartását célozza. A tudomány a tévedések jelenlegi állapota. Az előírások a múlt tévedéseinek rögzítései és az elkerülésük érdekében szükséges intézkedések kötelezővé tétele. A szabályzatok nagyon fontosak, de gátolják a további fejlesztéseket, az innovációt. Az szabályzatoktól való eltérés engedélyezése olyan hosszú folyamat, ami nem illeszthető be egy-egy projekt megvalósításának az időtervébe.

Jelentős feladatunk tehát az előírásokat flexibilissé, a kontrollt pedig megbízhatóvá tenni.